

Conferința „Fondurile europene între percepție și realitate: impact, dezinformare și responsabilitate civică”

Una dintre premisele implicite ale conferinței a fost că percepția publică e fondurilor europene, și implicit a Uniunii Europene, este construită din fragmente de adevăr selecționate tendențios, din tăceri instituționale și din decalaje economice pe care cetățenii le resimt zilnic, fără să le poată atribui o cauză clară. Fondurile europene devin, în acest context, mai mult decât un mecanism de finanțare. Ele sunt un teren pe care se negociază încrederea sau neîncrederea într-un proiect politic mai larg.

Prof. univ. dr. Gabriela Carmen Pascariu a așezat discuția pe un fundament structural, pornind de la o concepție eronată, dar care declanșează implicații profunde. Problema fondurilor europene nu este una de absorbție, ci una de calitate a utilizării. Decalajele economice dintre regiuni persistă în pofida accesului uniform la surse de finanțare, întrucât efectele lor de multiplicare sunt insuficiente sau prost direcționate. Această distincție servește drept punct de plecare pentru următoarele aspecte abordate în cadrul conferinței, explicând parțial de ce percepția publică rămâne negativă chiar și acolo unde fondurile sunt prezente. Atâta timp cât acestea sunt utilizate într-un mod care nu reflectă o viziune mai clară și mai amplă, cetățenii nu vor resimți transformarea, iar narativele care neagă utilitatea acestor mecanisme găsesc un teren fertil. Menținerea îndelungată a decalajelor subminează legitimitatea, alimentând neîncrederea în instituții și făcând publicul mai receptiv la explicații alternative.

Pe baza aceasta, lector univ. dr. Codrin Codrea a susținut că acest teren de neîncredere este mediul propice pentru dezinformare. Referindu-se la concluziile unui raport privind România și Bulgaria elaborat în cadrul Observatorului European pentru Media Digitală, a conturat un tablou îngrijorător. Ambele țări se află într-o zonă de mare susceptibilitate, iar propagarea narativelor false se produce rapid și cross-platform, în moduri care depășesc capacitățile actuale de reglementare. Paradoxal, nu absența unui cadru juridic este principala problemă, ci implementarea sa deficitară, inclusiv în ceea ce privește Regulamentul DSA. Legea există, dar nu funcționează suficient de bine pentru a stopa un fenomen care evoluează mai repede decât instituțiile capabile să îl gestioneze.

Conf. univ. dr. Teodor Moga a lărgit această perspectivă, integrând dezinformarea într-un context mai amplu, cel al războiului hibrid desfășurat în zone gri, la nivel subconvențional. Narativele false nu sunt, în viziunea sa, un accident al spațiului digital, ci instrumente deliberate folosite de actori externi și interni deopotrivă, cu scopul de a eroda coeziunea socială și credibilitatea instituțiilor. Ceea ce le face atât de eficiente este combinația dintre amplificarea emoțională și selecția tendențioasă a informațiilor. Acesta a subliniat că un conținut negativ sau senzațional circulă structural mai repede și convinge mai adânc decât nuanța. La aceasta se adaugă lipsa de reacție explicativă a instituțiilor în momentele de decizie excepțională, care lasă spațiu liber interpretărilor alternative și transformă absența comunicării într-un argument implicit în favoarea conspirației. Linia dintre adevăr și fals devine dificil de trasat fără documentare riguroasă, acces la surse primare și un exercițiu constant al gândirii critice.

Asist. univ. dr. Emanuel Zanoschi a adus în discuție această ultimă condiție, reflectând asupra a ceea ce înseamnă să traduci complexitatea guvernantei europene într-un limbaj accesibil. Acesta argumentează că UE eșuează sistematic în această privință, investind insuficient în comunicare și utilizând instrumente inadecvate publicului pe care încearcă să îl convingă. Extinderea Uniunii nu face decât să amplifice această dificultate, întrucât un spațiu european mai extins și divers îngreunează atingerea consensului și omogenității de idei. Astfel devine necesară crearea unor instrumente care să faciliteze implicarea activă a cetățenilor în procesele de guvernare, transformându-i din beneficiari pasivi ai unor decizii luate la nivel înalt în participanți cu o înțelegere reală a mizelor.

Sesiunea de întrebări a revenit la aspectele cele mai complexe și mai nuanțate, aprofundând discuțiile anterioare. Întrebarea despre cum ar putea arăta o legislație anti-dezinformare cu adevărat eficientă a rămas deschisă, pentru că demonstrarea intenției de dezinformare față de simpla eroare sau opinie rămâne o provocare juridică și epistemologică deopotrivă. Similar, întrebarea despre responsabilitate nu a primit un răspuns univoc: cine are datoria să combată dezinformarea și să reducă decalajul dintre percepție și realitate? Instituțiile europene, statul național, platformele digitale, cetățeanul individual? Faptul că responsabilitatea este difuză și astfel ușor de eludat de fiecare dintre actorii implicați face o distincție definitivă imposibil de oferit.

Conferința a oferit un cadru de înțelegere în care fondurile europene, dezinformarea și responsabilitatea civică sunt fațete ale aceleiași întrebări despre ce înseamnă să fii cetățean informat într-o democrație supranațională complexă și din ce în ce mai contestată. O reflecție implicită a fost prezentă pe tot parcursul dezbaterii, și anume faptul că lupta împotriva dezinformării nu se poate câștiga facil, doar prin reglementare sau prin campanii de conștientizare. Este necesară construirea unui cadru economic, instituțional și cultural în care narativele care propagă neîncrederea și nemulțumirea nu sunt plauzibile.